मार्कण्डेयपुराणम्

वेदव्यासः

131

अथैकत्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः

दमचरितवर्णनम्

मार्कण्डेय उवाच

स तां लब्ध्वा तथा पत्नीं सुमनां सुमहामुने ।

प्रणम्य स पितुः पादौ मातुश्च क्षितिपात्मजः ।।१

सा च तौ श्वशुरौ सुभ्रूर्नन्नाम सुमना तदा ।

ताभ्यां तौ च तदा विप्र आशीर्भिरभिनन्दितौ ।।२

महोत्सवश्च सञ्जज्ञे नरिष्यन्तस्य वै पुरे ।

कृतदारे च सम्प्राप्ते दशार्णाधिपतेः पुरात् ।।३

सम्बन्धिनं दशार्णेशं जितांश्च पृथिवीश्वरान् ।

श्रुत्या पुत्रेण मुमुदे नरिष्यन्तो महीपतिः ।।४

सोऽपि रेमे सुमनया महाराजसुतो दमः ।

वरोद्यानवनोद्देशे प्रसादगिरिसानुषु ।।५

अथ कालेन महता रममाणा दमेन सा ।

अवाप गर्भे सुमना दशार्णाधिपतेः सुता ।।६
सोऽपि राजा नरिष्यन्तो भुक्तभोगो महीपतिः ।
वयः परिणतिं प्राप्य दमं राज्येऽभिषिच्य च ।।७
वनं जगामेन्द्रसेना पत्नी चास्य तपस्विनी ।
वानप्रस्थविधानेन स तत्र समतिष्ठत ।।८
दाक्षिणात्यः सुदुर्वृत्तः संक्रन्दनसुतो वने ।
वपुष्मान्स मृगान्हन्तुं ययावल्पपदानुगः ।।९
स तं दृष्ट्वा नरिष्यन्तं तापसं मलपङ्किनम् ।
इन्द्रसेनां च तत्पत्नीं तपसातिसुदुर्बलाम् ।। 131.१०
पप्रच्छ कस्त्वं भो विप्रः क्षत्रियो वा वनेचरः ।
वानप्रस्थमनुप्राप्तो वैश्यो वा मम कथ्यताम् ।।११
ततो मौनव्रती भूपो नहि तस्योत्तरं ददौ ।
इन्द्रसेना च तत्सर्वमाचष्टास्मै यथातथम् ।।१२
मार्कण्डेय उवाच
ज्ञात्वा तं च नरिष्यन्तं वपुष्मान्पितरं रिपोः ।
प्राप्तोऽसीति वदन्कोपाज्जटासु परिगृह्य च ।।१३
हाहेति चन्द्रसेनायां रुदन्त्यां बाष्पगद्गदम् ।

चकर्ष कोपात्सङ्गं च वाक्यं चेदमुवाच ह ।।१४

निर्जितः समरे येन येन मे सुमना हृता ।

दमस्य तस्य पितरं हनिष्येऽवतु तं दमः ।।१५

येनाखिलमहीपालपुत्राः कन्यार्थमागताः ।

अवधूता हनिष्येऽहं पितरं तस्य दुर्मतेः ।।१६

यौवनास्त्रस्वरूपेषु मदे यस्य दुरात्मनः ।

स दमो वारयत्वेष हन्मि तस्या रिपोर्गुरुम् ।।१७

मार्कण्डेय उवाच

इत्युक्त्वा स दुराचारो वपुष्मानवनीपतिः ।

क्रंदन्त्यामिन्द्रसेनायां शिरश्चिच्छेद तस्य च ।।१८

ततो धिग्धिङ्मुनिजना अन्ये च वनवासिनः ।

तमूचुः स च तं हत्वा जगाम स्वपुरं वनात् ।।१९

गते तस्मिन्विनिश्वस्य सेन्द्रसेना वपुष्मति ।

प्रेषयामास पुत्रस्य समीपं शूद्रतापसम् ।।131.२०

गच्छेथा आशु मे पुत्रं दमं ब्रूहि वचो मम ।

अभिज्ञो ह्यसि मद्भर्तृवृत्तान्तं प्रोच्यतेऽत्र किम् ।।२१

तथापि वाच्यः पुत्रो मे यद्ब्रवीम्यतिदुःखिता ।

लंघनामीदृशीं प्राप्तां विलोक्यतां महीपते: ।।२२

मद्भर्त्राऽधिकृतो राजा चतुर्णां परिपालक: ।

त्वमाश्रमाणां किं युक्तं तापसान्यन्न रक्षसि ।।२३

भर्ता मम नरिष्यन्तस्तापसस्तपसि स्थित: ।

विलपन्त्यास्तथा नाथो यथा नासि तथा त्वयि ।।२४

आकृष्य केशेषु बलादपराधं विना तत: ।

हतो वपुष्मता ख्यातिमिति ते भूपतिर्गता ।।२५

एवं स्थिते तत्क्रियतां यथा धर्मो न लुप्यते ।

तथा च नैव वस्तव्यं माताहं तापसी यत: ।।२६

पिता वृद्धस्तपस्वी च नापराधेन दूषित: ।

निहतो येन यत्तस्य कर्तव्यं तद्विचिन्त्यताम् ।।२७

सन्ति ते मन्त्रिणो वीरा: सर्वशास्त्रार्थवेदिन: ।

तै: सहालोच्य यत्कार्यमेवंभूते कुरुष्व तत् ।।२८

नास्माकमधिकारोऽत्र तापसानां नराधिप ।

कुरुष्वैतदितीत्थं त्वमेवं भूपतिभाषितम् ।।२९

विदूरथस्य जनको यवनेन यथा हत: ।

तथायं तव पुत्रस्य कुलं तेन विनाशितम् ।।131.३०

जम्भस्यासुरराजस्य पिता दष्टो भुजङ्गमैः ।
तेनाप्यखिलपातालवासिनः पन्नगाः हताः ।।३१
पराशरेण पितरं शक्तिं तं रक्षसाऽऽहतम् ।
श्रुत्वाऽग्नौ पातितं कृत्स्नं रक्षसामभवत्कुलम् ।।३२
अन्यस्यापि स्ववंशस्य लंघना क्रियते हि या ।
तां नालं क्षत्रियः सोढुं कि पुनः पितृमारणम् ।।३३
नायं पिता ते निहतो नास्मिञ्छस्त्रं निपातितम् ।
त्वामत्र निहतं मन्ये त्वयि शस्त्रं निपातितम् ।।३४
बिभेत्यस्य हि कः शस्त्रं न्यस्तं येन वनौकसाम् ।
तव नृपस्य पुत्रस्य मा बिभेतु बिभेतु वा ।।३५
तवेयं लङ्घनायुक्ता यदस्मिंस्तत्समाचर ।
वपुष्मति महाराज सभृत्यज्ञातिबान्धवे ।।३६
मार्कण्डेय उवाच
इति संक्रान्तसन्देशमिन्द्रसेना विसृज्य तम् ।
पतिदेहमुपाश्लिष्य विवेशाग्निं मनस्विनी ।।३७
इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे दमचरितवर्णनं
नामैकत्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः ।१३१ ।

132

अथ द्वात्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः

दमचरितवर्णनम्

मार्कण्डेय उवाच

इन्द्रसेनासमाज्ञप्तः स गत्वा शूद्रतापसः ।

समाचष्ट यथापूर्वं दमाय निधनं पितुः ।।१

तापसेन समाख्याते दमस्तेन पितुर्वधे ।

क्रोधेनातीव जज्वाल हविषेवाग्निरुद्धतः ।।२

स तु क्रोधाग्निना धीरे दह्यमानो महामुने ।

करं करेण निष्पिष्य वाक्यमेतदुवाच ह ।।३

अनाथ इव मे तातो मयि पुत्रे तु जीवति ।

घातितः सुनृशंसेन परिभूय कुलं मम ।।४

तापं करोम्यहं किंवाप्येष क्लैब्यात्क्षमाम्यहम् ।

दुर्वृत्तशान्तौ शिष्टानां पालनेऽधिकृता वयम् ।।५

पितरं चापि निहतं दृष्ट्वा जीवन्ति शत्रवः ।

तत्किमेतेन बहुना हा तातेति च किं पुनः ।।६

विलापेनात्र यत्कृत्यं तदेषोऽत्र करोम्यहम् ।

यद्यहं तस्य रक्तेन देहोत्थेन वपुष्मतः ।।

न करोमि गुरोस्तृप्तिं तत्प्रवेक्षये हुताशनम् ।।७

तच्छोणितेनोदककर्म तस्य मांसेन सम्यग्द्विजभोजनं च ।

कुर्यां पितुस्तस्य च पिण्डदानं न चेत्प्रवेक्षयामि हुताशनं तत् ।।

८

साहाय्यमस्यासुरदेवयक्षगन्धर्वविद्याधरसिद्धसंघाः ।

कुर्वन्ति चेत्तानपि चास्त्रपूगैर्भस्मीकरोम्येष रुषा समेतः ।।९

निःशूरमाधार्मिकमप्रशस्तं तं दाक्षिणात्यं समरे निहत्य ।

भोक्षये ततोऽहं पृथिवीं च कृत्स्नां वह्निं प्रवेक्षयाम्यनिहत्य तं वा

।। 132.१०

सुदुर्मतिं तापसवृद्धघातिनं वनस्थगं साधुविधिं विदग्धगम् ।

हन्ताहमद्याखिलबन्धुमित्रपदातिहस्त्यश्वबलैः समेतम् ।।११

एषोऽहमादाय धनुःसखड्गो रथी तथैवारिबलं समेत्य ।

करोमि वै यत्कदनं समस्ताः पश्यन्तु मे देवगणा समेताः ।।१२

यो यः सहायो भविताद्य तस्य मया समेतस्य रणाय भूयः ।

तस्यैव निःशेषकुलक्षयाय समुद्यतोऽहं निजबाहुसैन्यः ।।१३

यदि कुलिशकरोऽस्मिन्सयुगे देवराजः पितृपतिरथ चोग्रं

दण्डमुद्यस्य कोपात् ।

धनपतिवरुणार्का रक्षितुं तं यतन्ते निशितशरवरौघैर्घातियिष्ये

तथापि ।।१४

नियतमतिरदोषः काननाखण्डलोका निपतितफलभक्षः सर्वभूतेषु

मैत्रः ।

प्रभवति मयि पुत्रे हिंसितो येन तातः पिशितरुधिरतृप्तास्तस्य

सन्त्वद्य गृध्राः ।।१५

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे दमचरिते द्वात्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः

।१३२ ।

133

अथ त्रयस्त्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः

वपुष्मद्वधवर्णनम्

मार्कण्डेय उवाच

इति प्रतिज्ञाय तदा नरिष्यन्तसुतो दमः ।

कोपामर्षविवृत्ताक्षः श्मश्रुमावृत्य पाणिना ।।१

हा हतोऽस्मीति पितरं ध्यात्वा देवं विनिंद्य च ।

प्रोवाच मंत्रिणः सर्वानानिनाय पुरोहितम् ।।२

दम उवाच

यदत्र कृत्यं तद्ब्रूत ताते प्राप्ते सुरालयम् ।

श्रुतं भवद्भिर्यत्प्रोक्तं तेन शूद्रतपस्विना ।।३

वृद्धस्तपस्वी स नृपो वानप्रस्थव्रते स्थितः ।

मौनव्रतधरोऽशस्त्रो मन्मात्रा चेन्द्रसेनया ।।४

प्रोक्तं संसृष्टया स्वात्म्याद्याथातथ्यं वपुष्मते ।

तेनापि खड्गमाकृष्य जटां सव्येन पाणिना ।।५

धृत्वा जघान दुष्टात्मा लोकनाथमनाथवत् ।

माता च संदिश्य हि मां धिक्छब्दं ब्रुवती सती ।।६

मन्दभाग्यं च निःश्रीकं प्रविष्टा हव्यवाहनम् ।

तमालिंग्य नरिष्यन्तं प्रयाता त्रिदशालयम् ।।७

सोऽहमद्य करिष्यामि यन्मे मातुरुदीरितम् ।

हस्त्यश्वरथपादातं सैन्यं च परिकल्प्यताम् ।।८

अनिर्याप्य पितुर्वैरमहत्वा पितृघातकम् ।

अकृत्वा च वचो मातुर्जीवितुं किमिहोत्सहे ।।९

मार्कण्डेय उवाच

मन्त्रिणस्तद्वचः श्रुत्वा हाहेत्युक्त्वा तथा च तत् ।

कृतवन्तो विमनसः सभृत्यबलवाहनाः ।।133.१०

निर्ययुः सपरीवाराः पुरस्कृत्य दमं नृपम् ।

गृहीत्वा चाशिषो विप्रात्त्रिकालज्ञात्पुरोधसः ।।११

अहिराडिव निःश्वस्य दमः प्रायाद्वपुष्मतम् ।

सीमापालादिसामन्तान्निघ्नन्याम्यां दिश त्वरा ।।१२

निरीक्षय तं समायान्तं वपुष्मान्मर्षपूरितः ।

संक्रन्दनसुतेनापि दमो ज्ञातो वपुष्मता ।।

आयातः सपरीवारः सामात्यः सपरिच्छदः ।।१३

अकंपितेन मनसा ससैन्यानि दिदेश ह ।

दूतं च प्रेषयामास निर्गम्य नगराद्बहिः ।।१४

त्वं शीघ्रतरमागच्छ नरिष्यन्तः प्रतीक्षते ।

सभार्यक्षत्रबन्धो त्वं समायाहि ममान्तिकम् ।।१५

इमे मद्बाहुनिर्मुक्ताः शिता बाणाः पिपासिताः ।

भित्त्वा शरीरं सङ्ग्रामे पास्यन्ति रुधिरं तव ।।१६

श्रुत्वा दमस्तु तत्सर्वं दूतप्रोक्तं ययौ त्वरन् ।

स्मृत्वा प्रतिज्ञां पूर्वोक्तां निःश्वसमुरगो यथा ।।१७

आहूतसमरे चैव पुमान्सेनाविकत्थनः ।

ततो युद्धमतीवासीद्दमस्य च वपुष्मतः ।।१८

रथी च रथिना नागी नागिना हयिना हयी ।

अयुध्यन्त च विप्रर्षे तद्युद्धं तुमुलं ह्यभूत् ।।१९

पश्यतां सर्वदेवानां सिद्धगन्धर्वरक्षसाम् ।

चकम्पे वसुधा ब्रह्मन्युध्यमाने दमे युधि ।। 133.२०

न गजो न रथी नाश्वस्तस्य बाणसहस्तु यः ।

ततो दमेन युयुधे सेनाध्यक्षो वपुष्मतः ।।२१

हृदि विव्याध च दम इषुणागाद्यमान्तिकम् ।

तस्मिन्निपतिते सैन्यं पलायनपरं ह्यभूत् ।।२२

स स्वामिनं ततः प्राह दमः शत्रुं दमस्तथा ।

क्व यासि दुष्ट पितरं घातयित्वा तपस्विनम् ।।२३

अशस्त्रं च तपस्यन्तं क्षत्रियोऽसि निवर्तताम् ।

ततो निवृत्य स दमं योधयामास सानुजः ।।२४

स पुत्रः सह सम्बन्धिबान्धवैर्युयुधे रथी ।

ततः शरासनान्मुक्तबाणैर्व्याप्तास्ततो दिशः ।।२५

दमं च सरथं चाशु शरजालैरपूरयत् ।

ततः पितृवधोत्थेन कोपेन स दमस्तथा ।।२६

चिच्छेद ताञ्छरान्स्तेषां विव्याधान्यैश्च तानपि ।
एकेनैकेन बाणेन सप्त पुत्रान्स्तथा द्विज ।।२७
सम्बन्धिबान्धवान्मित्रान्निनाय यमसादनम् ।
वपुष्मान्स रथी क्रोधान्निहतात्मजबान्धवः ।।२८
युयुधे च स तेनाजौ शरैराशीविषोपमैः ।
चिच्छेद तस्य तान्बाणान्स दमश्च महामुने ।।२९
युयुधाते च संरब्धौ परस्परजयैषिणौ ।
परस्परशराघातविच्छिन्नधनुषौ त्वरा ।। 133.३०
गृहीतखड्गावुत्तीर्य चिक्रीडाते महाबलौ ।
दमः क्षणं नृपं ध्यात्वा पितरं निहतं वने ।। ३१
केशेष्वाकृष्य चाक्रम्य निपात्य धरणीतले ।
शिरोधरायां पादेन भुजमुद्यम्य चाब्रवीत् ।।३२
पश्यन्तु देवताः सर्वा मानुषाः पन्नगाः खगाः ।
पाट्यमानं च हृदयं क्षत्रबन्धोर्वपुष्मतः ।। ३३
एवमुक्त्वा च स दमो हृदयं च व्यदारयत् ।
पातुकामश्च स सुरैः क्षतजेन निवारितः ।। ३४
ततश्चकार तातस्य रक्तेनैवोदकक्रियाम् ।

आनृण्यं प्राप्य स पितुः पुनः प्रायात्स्वमन्दिरम् ।। ३५

वपुष्मतश्च मांसेन पिण्डदानं चकार ह ।

ब्राह्मणान्भोजयामास रक्षः कुलसमुद्भवान् ।।३६

एवंविधा हि राजानो बभूवुः सूर्यवंशजाः ।

अन्येऽपि सुधियः शूरा यज्विनो धर्मकोविदाः ।।३७

वेदान्तपारगास्ताश्च न संख्यातुमिहोत्सहे ।

एतेषां चरितं श्रुत्वा नरः पापैः प्रमुच्यते ।।३८

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे दमचरिते वपुष्मद्वधो नाम

त्रयस्त्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः ।१३३ ।

134

अथ चतुस्त्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः

श्रवणपठनवर्णनम्

पक्षिण ऊचुः

एवमुक्त्वा जैमिनेयं मार्कण्डेयो महामुनिः ।

विसृज्य क्रौष्टुकिमुनिं चक्रे माध्याह्निकीं क्रियाम् ।।१

अस्माभिश्च श्रुतं तस्माद्यत्ते प्रोक्तं महामुने ।

अनादिसिद्धमेतद्धि पुरा प्रोक्तं स्वयंभुवा ।।२

मार्कण्डेयाय मुनये यत्तेऽस्माभिरुदाहृतम् ।
पुण्यं पवित्रमायुष्यं धर्मकामार्थसिद्धिदम् ।।३
पठतां शृण्वतां सद्यः सर्वपापप्रमोचनम् ।
आदावेव कृता ये च प्रश्नाश्चत्वार एव हि ।।४
पितुः पुत्रस्य संवादस्तथा सृष्टिः स्वयंभुवः ।
तथा मनूनां स्थितयो राज्ञां च चरितं मुने ।।५
अस्माभिरेतत्ते प्रोक्तं किमद्य श्रोतुमिच्छसि ।
एतान्सर्वान्नरः श्रुत्वा पठते वा सभासु च ।।६
विधूय सर्वपापानि ब्रह्मणोऽन्ते लयं व्रजेत् ।
अष्टादशपुराणानि यानि प्राह पितामहः ।।७
तेषां तु सप्तमं ज्ञेयं मार्कण्डेयं सुविश्रुतम् ।
ब्राह्मं पाद्मं वैष्णवं च शैवं भागवतं तथा ।।८
तथान्यन्नारदीयं च मार्कण्डेयं च सप्तमम् ।
आग्नेयमष्टमं प्रोक्तं भविष्यं नवमं तथा ।।९
दशमं ब्रह्मवैवर्त्तं लैङ्गमेकादशं स्मृतम् ।
वाराहं द्वादशं प्रोक्तं स्कन्दमत्र त्रयोदशम् ।। 134.१०
चतुर्दशं वामनं च कौर्मं पञ्चदशं तथा ।

मात्स्यं च गारुडं चैव ब्रह्माण्डं च ततः परम् ।।११

अष्टादशपुराणानां नामधेयानि यः पठेत् ।

त्रिसन्ध्यं जपते नित्यं सोऽश्वमेधफलं लभेत् ।।१२

सर्गश्च प्रतिसर्गश्च वंशो मन्वन्तराणि च ।

वंशानुचरितं चैव पुराणं पञ्चलक्षणम् ।१३

चतुःप्रश्नसमोपेतं पुराणं ह्येतदुत्तमम् ।

श्रुत्वा पुनश्च ते पापं कल्पकोटिशतैः कृतम् ।।१४

ब्रह्महत्यादिपापानि यान्यन्यान्यशुभानि च ।

तानि सर्वाणि नश्यन्ति तृणं वातहतं यथा ।।१५

पुष्करे दानजं पुण्यं श्रवणादस्य जायते ।

सर्ववेदाधिकफलं समाप्त्या चाधिगच्छति ।।१६

यः श्रावयेत्पूजयेत्तं यथा देवं पितामहम् ।

गन्धपुष्पैस्तथा वस्त्रैर्ब्राह्मणानां च तर्पणैः ।।१७

यथाशक्त्या च दातव्यं नृपैर्ग्रामादिवाहनम् ।

एतत्पुराणमखिलं वेदार्थैरुपबृंहितम् ।।

धर्मशास्त्रैकनिलयं श्रुत्वा सर्वार्थमाप्नुयात् ।।१८

श्रुत्वा पुराणमखिलं व्यासं सम्पूजयेद्बुधः ।

धर्मार्थकाममोक्षाणां यथोक्तफलहेतवे ।।१९

दद्याद्गां गुरवे स्वर्णवस्त्रालङ्कारसंयुताम् ।

श्रवणस्य फलावाप्त्यै दानैः संतोषयेद्गुरुम् ।। 134.२०

अपूज्य पाठकर्तारं श्लोकमेकं शृणोति यः ।

नासौ पुण्यमवाप्नोति शास्त्रचोरः स्मृतो हि सः ।।२१

न तस्य देवाः प्रीणन्ति पितरो नैव पुत्रकान् ।

दत्तं श्राद्धं तथेच्छन्ति तीर्थस्नानफलं न च ।।२२

लभेत शास्त्रचोरश्च निन्दां सज्जनसंसदि ।

अवज्ञया न श्रोतव्यं शास्त्रमेतद्विचक्षणैः ।।२३

पठ्यमाने त्ववज्ञाते साधुभिः शास्त्र उत्तमे ।

मूको भवति जन्मानि सप्त मूर्खः प्रजायते ।।२४

श्रुत्वा तत्पूजयेद्यस्तु पुराणं सप्तमं पुनः ।

सर्वपापविनिर्मुक्तः पुनात्येव निजं कुलम् ।।२५

पूतो याति न सन्देहो विष्णुलोकं सनातनम् ।

च्युतस्ततः पुनर्नैव स भविष्यति मानवः ।।२६

पुराणश्रवणादेव परमयोगमवाप्नुयात् ।

नास्तिकाय न दातव्यं वृषले वेदनिन्दके ।।२७

गुरुद्विजातिनिन्दाय तथा भग्नव्रताय च ।

मातापित्रोर्निन्दकाय वेदशास्त्रादिनिन्दिने ।।२८

भिन्नमर्यादिने चैव तथा वै ज्ञातिकोपिने ।

एतेषां नैव दातव्यं प्राणैः कण्ठगतैरपि ।।२९

लोभाद्वा यदि वा मोहाद्भयाद्वापि विशेषतः ।

पठेद्वा पाठयेद्वापि स गच्छेन्नरकं ध्रुवम् ।। 134.३०

मार्कण्डेय उवाच

एतत्सर्वमुपाख्यानं धर्म्यं स्वर्गापवर्गदम् ।

यः शृणोति पठेद्वापि सिद्धं तस्य समीहितम् ।।३१

आधिव्याधिजदुःखेन कदाचिन्नाभियुज्यते ।

ब्रह्महत्यादिपापेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः ।।३२

सन्तः स्वजनमित्राणि भवन्ति हितबुद्धयः ।

नारयः सम्भविष्यन्ति दस्यवो वा कदाचन ।।३३

सदर्थो मिष्टभोगी च दुर्भिक्षैर्नावसीदति ।

परदारपरद्रव्यपरहिंसादिकिल्बिषैः ।।३४

मुच्यतेऽनेकदुःखेभ्यो नित्यं चैव द्विजोत्तम ।

ऋद्धिर्वृद्धिः स्मृतिः शान्तिः श्रीः पुष्टिस्तुष्टिरेव च ।।

नित्यं तस्य भवेद्विप्र यः शृणोति कथामिमाम् ।।३५

मार्कण्डेयपुराणमेतदखिलं शृण्वन्नशोच्यः

पुमान्यो वा सम्यगुदीयरयेद्रसमयं शोच्यो न सोऽपि द्विज ।

योगज्ञानविशुद्धसिद्धिसहितः स्वर्गादिलोकेऽप्यसौ

शक्राद्यैश्च सुरादिभिः परिवृतः स्वर्गे सदा पूज्यते ।।३६

पुराणमेतच्छ्रुत्वा च ज्ञानविज्ञानसंयुतम् ।

विमानवरमारुह्य स्वर्गलोके महीयते ।।३७

पुराणाक्षरसंख्या च प्रख्याता तत्त्वबुद्धिना ।

श्लोकानां षट्सहस्राणि तथा चाष्टशतानि च ।।३८

श्लोकास्तत्र नवाशीतिरेकादशसमाहिताः ।

कथिता मुनिना पूर्वं मार्कण्डेयेन धीमता ।।३९

जैमिनिरुवाच

भारतेनाभवद्यन्मे संशयस्फोटनं द्विजाः ।

तद्भवद्भिः कृतं यन्न कश्चिदद्य करिष्यति ।।134.४ ०

यूयं दीर्घायुषः स्यात प्रज्ञाबुद्धिविशारदाः ।

सांख्ययोगे तथा चास्तु बुद्धिरव्यभिचारिणी ।।४ १

पितृशापकृताद्दुःखाद्दौर्मनस्यं व्यपेतु वः ।

एतावदुक्त्वा वचनं जगाम स्वाश्रमं मुनिः ।।
चिंतयन्परमोदारं पक्षिणां वाक्यमीरितम् ।।४२
इति श्रीमार्कण्डेयमहापुराणे एतत्पुराणमाहात्म्यश्रवणपठनफलं नाम चतुस्त्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः ।१३४ ।

सम्पूर्णमिदं मार्कण्डेयमहापुराणम् ।।

श्रीशः पायात्।।

About this digital edition